

ბლობაში უკანონო ხელშეშლის აკრძალვა და ქონებიდან მოპასუხის კუთვნილი ნივთების გატანა. მოსარჩელეს, რომელიც 1963 წლიდან დასაქმებული იყო ერთ-ერთ კომპანიაში, ამავე კომპანიის დირექტორის ნებართვით მფლობელობაში გადაეცა კომპანიის კუთვნილი საბაღე მინის ნაკვეთი მასზე განთავსებულ შენობა-ნაგებობებთან ერთად, რომელსაც მოსარჩელეები ფლობდნენ და უვლიდნენ ჯერ კიდევ 1983 წლიდან. 2008 წელს სადავო ქონებაში მოსარჩელებთან შეთანხმებით მოპასუხემ განათავსა სამუშაო იარაღები, მიმდებარე სახლის სახურავის შეკეთების სამუშაოების განხორციელების მიზნით. თუმცა, ფაქტობრივად დაეპატრონა ქონებას და უარი განაცხადა მის დატოვებაზე. მოპასუხემ სარჩელი არ ცნო და განმარტა, რომ იგი ფართს ფლობდა მოსარჩელესთან ზეპირი ნასყიდობის საფუძველზე, რომლის ფარგლებშიც მას თანხაც გადასცა ბეს სახით.

პირველი ინსტანციის სასამართლოს გადაწყვეტილებით სარჩელი არ დაკმაყოფილდა. საჩივარი არ დააკმაყოფილა არც სააპელაციო სასამართლომ. სასამართლომ მიიჩნია, რომ მოსარჩელები სადავო უძრავი ნივთის მფლობელობას თავად ახორციელებდნენ სამართლებრივი საფუძვლის გარეშე. ისინი ფაქტობრივად ფლობდნენ ქონებას, თუმცა არ დაიცვეს უძრავი ქონების სარგებლობისათვის დადგენილი წერილობითი ფორმა (სამოქალაქო სამართლის კოდექსის 290-ე მუხლი). ამასთან, მოსარჩელებს გონივრული წინდახედულობის ფარგლებში უნდა სცოდნოდათ მათი მფლობელობის ხარვეზიანობის შესახებ.

II. სასამართლოს მსჯელობის შეჯამება

საქართველოს უზენაესმა სასამართლომ დააკმაყოფილა საკასაციო საჩივარი. სასამართლოს განმარტებით დავის გადაწყვეტისათვის მნიშვნელოვანია მფლობელობის ინსტიტუტის განმარტება. სკ-ის 162-ე მუხლით მართლზომიერ მფლობელად ითვლება პირი, რომელიც სამართლებრივ საფუძველზე ახორციელებს ნივთის მიმართ ფაქტობრივ ბატონობას, განსხვავებით კეთილსინდისიერი მფლობელი-

საგან, რომელსაც არ გააჩნია ნივთის ფლობის კანონისმიერი საფუძველი. კეთილსინდისიერება და არაკეთილსინდისიერება მიუთითებს სუბიექტურ კრიტერიუმებზე, რაც განისაზღვრება პირის დამოკიდებულებით ნივთის ფლობის სამართლებრივი საფუძველების მიმართ. ერთმანეთისაგან განსხვავდება მართლზომიერი და კეთილსინდისიერი მფლობელის უფლებები და მოვალეობები. მოსარჩელებს სადავო ქონებაზე მფლობელობა გადაეცათ 1983 წელს, ქონების მესაკუთრე კომპანიის თანხმობით. თავად კომპანია მოსარჩელეთა მფლობელობის უფლებას სადავოდ არ ხდიდა. მოპასუხეს განმარტებით, იგი ფართს ფლობდა მოსარჩელესთან ზეპირი ნასყიდობის საფუძველზე, რომლის ფარგლებშიც მას თანხაც გადასცა ბეს სახით. აქედან გამომდინარე, სასამართლომ დაადგინა, რომ მოსარჩელები არიან ქონების კეთილსინდისიერი მფლობელები, რომლებსაც სკ-ის 160-ე და 161-ე მუხლების შესაბამისად უფლება აქვთ, მესაკუთრის მსგავსად, მოითხოვონ მფლობელობის დაცვა ჩამორთმევისაგან და ხელშეშლისაგან.

გონა ოყრეშიძე

► 1.9 - 12/2020

განკარგვაზე თანხმობის ფორმასავალდებულობა

1. თანასაკუთრების განკარგვა დასაშვებია მხოლოდ თანამესაკუთრის თანხმობით. თანხმობა შეიძლება გაიცეს როგორც წინასწარ (ნებართვა), ისე შემდგომ (მოწონება).

2. თანხმობა არ მოითხოვს წერილობით ფორმას და იგი შეიძლება განხორციელდეს ზეპირად.

(ავტორის სახელმძღვანელო წინადადება)

სამოქალაქო კოდექსის 99 II და 1158-ე მუხლები

უნდა არსებობდეს მეუღლეთა საერთო ქონება. ეს გარემოება საქმეში დადგენილი და უდავო იყო. თუმცა, სადავოს წარმოადგენდა მოპასუხე მეუღლის მხრიდან ქონების განკარგვის უფლებამოსილება, ვინაიდან თანასაკუთრების განკარგვისათვის საჭირო იყო მეუღლის თანხმობა. სასამართლოს განმარტებით განკარგვაზე თანხმობა შეიძლება გაცემულ იქნას, როგორც წინასწარ (ნებართვა), ისე შემდგომი (მონონება). თანხმობის არსებობის მტკიცების ტვირთი ანევთ მოპასუხეებს. სასამართლომ საქმეში არსებული მონმეთა ჩვენებებით და თავად მოსარჩელის განმარტებით დაადგინა, რომ ქონების განკარგვა, სწორედ, მოსარჩელის თანხმობით განხორციელდა. კერძოდ, მოსარჩელემ ახსნა-განმარტების ეტაპზე დაადასტურა, რომ მოპასუხე მეუღლემ განქორწინების სანაცვლოდ მოითხოვა ქონებაზე უარის თქმა: „მეც დავამონმე ნოტარიუსთან, რომ ქონებას არ შევვებოდდი და მივუტანე. აღარ ვაპირებდი ქონებაზე პრეტენზიის გაცხადებას, მაგრამ შემდეგ, როცა ქონება დამიყადალდა გავბრაზდი და ამის შემდეგ მოდის ეს ყველაფერი“. შესაბამისად, უზენაესმა სასამართლომ დადგენილად მიიჩნია ქონების განკარგვაზე მოსარჩელის თანხმობის არსებობა. ამასთან, სასამართლომ განმარტა, რომ თუკი მტკიცებულებებით არ დადასტურდებოდა ქონებების განკარგვაზე ნებართვის გაცემა, სახეზე იყო განკარგვის მონონება, ვინაიდან ფაქტის შეტყობის შემდგომ მოსარჩელე ამას შეეგუა და კონკლუდენტურად დაეთანხმა. უზენაესი სასამართლო არ დაეთანხმა სააპელაციო სასამართლოს მსჯელობას მონონების ფორმასთან დაკავშირებით და განმარტა, რომ, სკ-ის 99 II მუხლის თანახმად, თანხმობას არ სჭირდება გარიგებისათვის დადგენილი ფორმის დაცვა.

გოჩა ოყრეშიძე

► 1.10 - 12/2020

მორალური ზიანის ანაზღაურება პატივისა და ღირსების შელახვისას

1. აზრის გამოხატვა დაცულია კანონით, თუმცა მისი შეზღუდვა დასაშვებია.
 2. პოლიტიკური დისკუსია მომეტებული ხარისხით არის დაცული. პოლიტიკური თანამდებობის პირს გააჩნია თმენის მომეტებული ვალდებულება.
 3. აზრის გამოხატვის თავისუფლება არ იცავს განცხადებას, რომლითაც პირს ბრალდება დანაშაულის ჩადენა.
 4. მორალური ზიანის ანაზღაურებას გააჩნია სამი ფუნქცია: ზიანის კომპენსირება, დარღვევის განმეორებით ჩადენის პრევენცია და მესამე პირთა მხრიდან დარღვევის ჩადენის თავიდან აცილება.
- (ავტორის სახელმძღვანელო წინადადება)

საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის მე-18 მუხლი

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს 2003 წლის 30 ივლისის გადაწყვეტილება საქმეზე № 3კ/423-03

I. ფაქტობრივი გარემოებები

მოსარჩელემ სარჩელი აღძრა მოპასუხის წინააღმდეგ და მოითხოვა საგაზეთო პუბლიკაციისა და ტელეკომპანიის მეშვეობით გავრცელებული პატივისა და ღირსების შემლახველი ცნობების უარყოფა, ასევე, მიყენებული მორალური ზიანის ანაზღაურება 600,000 ლარის ოდენობით. კერძოდ, გავრცელებული ცნობების თანახმად, მოპასუხე მოსარჩელეს ადანაშაულებდა აფხაზეთის ა/რ მმართველობითი ორგანოების წარმომადგენლებთან კორუფციულ გარიგებაში და ოკუპირებული ტერიტორიიდან დევნილი პირების ხარჯზე უკანონოდ გამდიდრებაში. მოპასუხემ მოთხოვნა არ ცნო და მიუთითა, რომ მის მიერ გამოთქმული ყველა მოსაზრება საზოგადოებაში ისედაც გავრცელებულია ბოლო 6-7 წლის განმავლობაში. ამა-